

Mariana CIOLAN

A descoperi luminile și umbrele din noi prin „exercițiul” clasicilor

Cea de-a IX-a ediție a *Festivalului de teatru clasic de la Arad*, petrecută între 12 și 19 octombrie 2003, în organizarea Teatrului de Stat din localitate, cu sprijinul Ministerului Culturii și Cultelor, al Consiliului Municipal Arad și al Fundației culturale „Art clasic”, a probat cu destule argumente estetice și emoționale puțința creatorilor de astăzi de a descoperi noi sensuri în litera și, mai ales, în spiritul nemuritoarelor capodopere ale literaturii universale, consonante cu interogațiile și frământările lumii contemporane. Drept o caracteristică a acestei ediții, am remarca prezența covârșitoare în festival a teatrelor din țară, a provinciei care refuză însă... „provincialismul”.

Festivalul l-a deschis tulburătorul spectacol *Romeo și Julieta*, de Shakespeare, un demers scenic cu puternică amprentă personală al regizorului Bocsardi Laszlo, împlinit cu trupa Teatrului „Tamasi Aron” din Sf. Gheorghe, merit a sublinia puterea artei de a dăinui dincolo de grotescul, derizoriul și răul înstăpânite în lume, de a învinge chiar moartea. Ca un seducător „pandant”, în final, un alt omagiu adus lui Shakespeare – spectacolul Teatrului Național din Capitală, cu *Visul unei nopți de vară* ce a încântat publicul prin tinerețea și exuberanța interpreților, prin infuzia de lirism și sprintar simț al ludicului insuflă de gândirea regizorală tinerească a lui Felix Alexa. „Precedați” de amintirea unui răsunător succes în spațiul festivalului arădean, în urmă cu câțiva ani, cu *Coana Chirița*, regizorul Petru Vutcărau și trupa Teatrului „Eugen Ionescu” din Chișinău au reușit și acum să ridice temperatura emoțională a sălii – rafinament în jocul actorilor (rolul principal interpretat cu savoare, ca debut, de un student la actorie !), ingeniozitate în conturarea spațiului scenic (decor și costume Stela Verbiceanu), limpezimea lecturii regizorale asupra piesei *Lupii și oile*, de A.Ostrovski, cu pertinente dar subtile trimeri în actualitate. Spre deosebire de alte trupe, Teatrul Municipal „Bacovia” din Bacău a poposit acum pentru întâia dată la Arad, aducând în festival spectacolul cu *Hedda Gabler*, de Ibsen. Au fost remarcate atât „redescoperirea” celebrului dramaturg, azi aproape uitat în viața scenei românești, cât și cutezanța regizorului Bogdan Ulmu de a miza pe calitățile unor foarte tineri interpreți, care meritau, însă, o îndrumare mai atentă. O „restituire” primită cu interes ne-au oferit și gazdele. Sub direcția de scenă a lui Radu Dinulescu (în decorul lui Onisim Colta și costumele Oanei Văran), Teatrul de Stat din Arad a prezentat montarea cu binecunoscuta piesă *Mătrăguna*, text unde regizorul a inserat și unele pasaje din scrieri teoretice și mai celebre ale lui Machiavelli, în dorința de a conduce morala acestei comedii despre slăbiciuni și abilități în plan individual către zone de meditație asupra arsenalului cuceritorului de... cetății.

Provocările Festivalului s-au conturat prin acele spectacole bazate pe texte ce și-au dobândit deja statutul de „clasic” în cea mai largă accepție, datorate unor autori care și-au înscris de-acum numele în panteonul literaturii universale. *Amadeus*, de Peter Shaffer (piesă reprezentată numai pe Broadway de 1000 de ori !, montată și la noi într-un spectacol semnat Al. Darie, rămas de referință și neuitat nici de publicul arădean), a fost înfățișat în spectacolul Teatrului „Sică Alexandrescu” din Brașov, în regia lui Kincses Elemer, în timp ce *Inimă de câine*, de M.Bulgakov, prin spectacolul Teatrului Național din Iași, a reafirmat actualitatea acestei literaturi aspre ce dezvăluie fantezmele răului ce n-a dispărut din lumea în care trăim. Noua

dramatizare, datorată regizorului spectacolului, Ion Sapdaru, după acelea pe care s-au clădit anterior spectacole la Oradea și la Ploiești, este un demers în sine grăitor în acest sens. Dar, dacă reprezentațiile brașovenilor și cele ale ieșenilor au generat unele rețineri, prima din pricina „demonstrației” (și, poate, a „zgârceniei ilustrației”) care lăsa în umbră profunda dramă a creatorului, cealaltă păcătuind printr-un ritm ce „pulveriza” nucleul tensional, și asta în pofida unor prezențe scenice care au fost viu apreciate (Mircea Andreescu, în *Salieri*, Marius Cordoș, *Mozart*, în convingător dialog scenic cu Iulia Popescu, *Constanze Weber*, sau, în cazul spectacolului cu *Inimă de câine*, Florin Mircea, interpretul profesorului *Preobrajenski* ori Emil Coșeru, Ada Gârțoman-Suhar, Petronela Grigorescu), o mare și deplină bucurie a trăit publicul festivalului arădean la spectacolul cu *Exact în același timp*, de Gellu Naum (premieră absolută a piesei, la Teatrul Național din Cluj-Napoca, după mai bine de o jumătate de secol de la scrierea ei !). Bucuria s-a datorat fanteziei și spiritului montării semnate Mihai Măniuțiu, dăruirii actorilor între care i-aș remarca pe tinerii Elena Ivanca, Emanuel Petran, Dan Chiorean, Ovidiu Crișan și, nu în ultimul rând, veritabilei performanțe actricești a lui Marian Rălea.

Ultima ediție a Festivalului de teatru clasic de la Arad a pus convingător în lumină principala preocupare, declarată și intim asumată, de către directorul artistic al festivalului și selecționar al spectacolelor prezentate, criticul *Ion Parhon*, de către directorii executivi ai Festivalului, domnii Ion Văran și Ovidiu Cornea, și anume de a găzdui pe aceeași scenă diferite modalități de valorificare a textelor clasice. Pe de o parte pentru a evidenția virtuțile capodoperelor dramaturgiei universale, iar pe de altă parte, pentru a sublinia faptul că această perenitate trebuie susținută prin atitudini regizorale novatoare, pe drept cuvânt creatoare. Deziderat stimulator în evoluția Festivalului de teatru clasic, de pe acum intens focalizat și reiterat pentru viitoarea ediție, a zecea, menită a consolida statutul de reper cultural cert în viața artistică românească a acestei reuniuni teatrale dedicate „tineretii fără de bătrânețe” a clasicii.

Scenă din *Romeo și Julieta* de Shakespeare.

